

Dečiji brakovi predstavljaju jedan od najtežih oblika kršenja dečijih prava i nasilja nad decom, oblik rodno zasnovane diskriminacije sa brojnim teškim emocionalnim i fizičkim posledicama. Iako više pogađaju devojčice i žene, u opasnosti su i dečaci.

Kada se suočimo s problemima, izlaz često tražimo tamo gde je najlakše. Stoga devojčice izgubljene u problemima ponekad biraju dečije brakove kao „rešenje“ trenutne krize, kao beg od siromaštva, nasilja i drugih izazova. Međutim, ovakvi brakovi često ne rešavaju probleme nego stvaraju trajne probleme sa ozbiljnim posledicama koje se protežu kroz ceo život i ogledaju u prekidu obrazovanja, nastavku siromaštva, zdravstvenim rizicima za majku i dete, ograničavanju razvoja ličnosti itd.

Sistem ovu pojavu ponekad prećutno toleriše kao karakterističnu za romsku zajednicu ili reaguje retroaktivno, kada već dođe do dečijeg braka pa i rađanja dece. Zbog postojanja predrasuda prema romskoj zajednici i stereotipa u vezi sa njom te zbog pozivanja na romsku tradiciju, predviđene normativne i strateške mere se ne primenjuju uvek ili se ne primenjuju pravovremeno i kontinuirano. Treba razumeti da uzroci dečijih brakova najčešće leže u siromaštvu, nasilju u porodici, u tradicionalnim normama prema kojima je sramota da se devojka ne uda do 18. godine, što nije specifičnost romske kulture već izazov sa kojim se suočavaju zajednice širom sveta, bez obzira na etničko ili nacionalno poreklo. Beg iz siromaštva treba da vodi ka osnaživanju, a ne ka ograničavanju, jer dečiji brak ne znači samo gubitak detinjstva, već i izgubljenu priliku da se kasnije vodi ispunjen i kvalitetan život. Naglašavam da je tradicija kao stara, oronula i padu sklona kuća – ako se temeljno ne renovira, ubiće ukućane. Danas, u XXI veku, postoje pojmovi koji ne bi smeli da se povezuju u istoj rečenici, poput pojmova dete i brak, jer dete nikada ne bi trebalo da bude partner u bračnoj vezi, ili pojmova dete i vojnici, jer su deca u ratu uvek žrtve, a nikada ne bi trebalo da budu učesnici. Šta se to dešava sa našom civilizacijom kada ipak postoje životne situacije u kojima se nalaze deca, a koje opisuju pojmovi dečiji brak i deca vojnici?

Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, kao centralna institucija nadležna za sprečavanje diskriminacije i unapređivanje ravnopravnosti, neprestano ističe da je okončanje ranih i dečijih brakova jedna od značajnih poluga za prevenciju diskriminacije, sa kojom se svi društveni akteri, od lokalne zajednice, preko škola, zdravstvenog sistema i sistema socijalne zaštite, do nevladinog sektora i drugih, moraju suočavati predano i sinergijski, na čemu insistira i Nacionalna koalicija za okončanje dečijih brakova. Edukacija o negativnim posledicama dečijih brakova, zajedno sa podrškom porodicama, veoma je važna za borbu protiv ovog ozbiljnog problema. Svi zajedno možemo i moramo raditi na stvaranju društava u kojem deca neće biti primorana da igraju uloge odraslih kako bi preživela različite izazove. Verujem da samo zajednički možemo promeniti ovakvu stvarnost i doprineti da svako dete ima pravo na srećno detinjstvo te da svako dete zaslužuje priliku za san, igru, bezbrižnost, zdravlje i obrazovanje. Zato dečiji brakovi treba da postanu prošlost, a ne sudbina.

Brankica Janković
Poverenica za zaštitu ravnopravnosti

Ovogodišnja kampanja **Romske ženske mreže Srbije** koja traje od 8. marta do 8. aprila usmerena je na ukidanje prakse dečijih brakova koji su prisutni u romskoj zajednici.

Aktivnosti u toku kampanje obuhvataju sastanke, okrugle stolove i društveni dijalog kroz koji će se zagovarati sprovođenje politika koje su postavljene kao normativno strateški okvir za suzbijanje dečijih brakova, kao i unapređenje usluga prevencije i zaštite od nasilja nad Romkinjama.

U toku kampanje Mesec romskog ženskog aktivizma, tačnije 5. aprila, u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, održan je društveni dijalog na temu dečijih brakova. Prezentovana je uporedna analiza studije „Dečiji, rani i prinudni brak“ i studije „Primeri dobre prakse, devojke koje se nisu udale pre 18 godine“, predstavnicima institucija, međunarodnim organizacijama i donatorima, Nacionalnom savetu romske nacionalne manjine, organizacijama Romske ženske mreže, drugim relevantnim domaćim nevladinim organizacijama i medijima.

Praxis je pripremio **Godišnji izveštaj o dečijim brakovima u Srbiji za 2023. godinu** u okviru projekta **Pravna pomoć licima u riziku od apatridije u Srbiji**, koji je finansirao Visoki komesarijat Ujedinjenih nacija za izbeglice (UNHCR).

U ovogodišnjem izveštaju se prikazuju nalazi radionica sa decom koje su održane u 8 osnovnih škola u Novom Sadu, Bačkoj Palanci (Tovariševo), Leskovcu, Vranju, Nišu, Pančevu i Lazarevcu (Veliki Crljeni) u cilju prevencije i eliminacije dečijih, ranih i prinudnih brakova u Srbiji. Izveštaj sadrži i informacije sa sastanaka sa predstavnicima škola u vidu iskustava u prijavljivanju slučajeva rizika od dečijih brakova, uz isticanje primera pozitivnih aktivnosti koje se sprovode u školama kako bi se sprečili dečiji brakovi i druge opasnosti po najbolji interes dece. U izveštaju se ukazuje na opasnosti koje prete u svakom slučaju dečijeg braka, kao i na

hitnu potrebu da se izvrše normativne izmene i obezbede potpuniji statistički podaci o obimu ovog problema. Uz to, ukazuje se na neophodnost umrežene, urgentne i adekvatne reakcije svih organa nadležnih za zaštitu prave dece. Izveštaj se može preuzeti [ovde](#).

Nacionalna služba za zapošljavanje objavila je 28. februara 2024. godine **javne pozive za realizaciju paketa mera** u okviru programa **Garancija za mlade** – projekat **Implementacija inovativnih mera aktivnog zapošljavanja i pristupa za povećanje integracije dugoročno nezaposlenih, mladih, žena, osoba sa invaliditetom i teže zapošljivih grupa na tržištu rada** – IPA 2020, koji će se sprovoditi u tri filijale Nacionalne službe za zapošljavanje (Niš, Kruševac i Sremska Mitrovica). Projekat finansira Evropska unija kao vid podrške merama aktivne politike zapošljavanja.

Garancija za mlade je program koji treba da olakša tranziciju mladih na tržište rada i podstakne njihovo zapošljavanje kroz saradnju različitih

sektora i socijalnih partnera. Ovaj program podrazumeva da mladi do 30 godina starosti dobijaju kvalitetne ponude za posao, za nastavak obrazovanja ili za praksu u roku od četiri meseca posle sticanja statusa nezaposlenog lica ili napuštanja odnosno završetka formalnog obrazovanja.

Nacionalna služba za zapošljavanje kao glavni implementacioni partner u programu odnosno glavna ulazna tačka programa **Garancije za mlade**, ima obavezu da pruži *unapređenu individualizovanu podršku mladima, koja će dodatno biti potkrepljena realizacijom posebno osmišljenih mera finansijske podrške*. Suština unapređene podrške podrazumeva u potpunosti individualizovan rad sa licem koji treba da se postigne kvalitetnijim profilisanjem i, u skladu sa dobijenim rezultatima, intenziviranjem kontakata sa mladim licem. Ciljnu grupu lica koja će učestvovati u programu činiće **mladi do 30 godina starosti koji se na evidenciju nezaposlenih prijavljuju od 1. januara 2024. godine u tri pilot filijale Nacionalne službe za zapošljavanje** (u Sremskoj Mitrovici, Nišu i Kruševcu).

Paket mera u okviru programa Garancija za mlade realizovaće se, između ostalog, i kroz javne pozive:

- Javni poziv za realizaciju mere pripravnosti za mlade sa visokim obrazovanjem u 2024. godini koji učestvuju u programu **Garancija za mlade** IPA 2020;
- Javni poziv za realizaciju mere pripravnosti za mlade sa srednjim obrazovanjem u 2024. godini koji učestvuju u programu **Garancija za mlade** IPA 2020;
- Javni poziv za realizaciju mere sticanja praktičnih znanja u 2024. godini za nezaposlene koji učestvuju u programu **Garancija za mlade** IPA 2020;
- Javni poziv za učešće u finansiranju mere obuka na zahtev poslodavca u 2024. godini za nezaposlene koji učestvuju u programu **Garancija za mlade** IPA 2020;
- Javni konkurs za organizovanje sprovođenja javnih radova na kojima se u 2024. godini angažuju nezaposleni koji učestvuju u programu **Garancija za mlade** IPA 2020;
- Javni poziv za subvenciju zarade u 2024. godini za osobe sa invaliditetom bez radnog iskustva koje učestvuju u programu **Garancija za mlade** IPA 2020;
- Javni poziv za dodelu subvencije u 2024. godini za samozapošljavanje nezaposlenih lica koja učestvuju u programu **Garancija za mlade** IPA 2020;
- Javni poziv poslodavcima za dodelu subvencije u 2024. godini za zapošljavanje nezaposlenih iz kategorije teže zapošljivih lica koji učestvuju u programu **Garancija za mlade** IPA 2020.

Javni poziv za dodelu subvencije za samozapošljavanje nezaposlenih lica koja učestvuju u programu Garancija za mlade IPA 2020 otvoren je do 29. marta 2024. godine, a ostali javni pozivi otvoreni su do 31. decembra 2024. godine.

Tekst svakog javnog poziva i spisak dokumentacije neophodne za konkurisanje mogu se naći na sajtu Nacionalne službe za zapošljavanje, u rubrici „Konkursi“: <https://www.nsz.gov.rs/sadrzaji/nzs-konkursi/10>

